

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

Світлана Нестеренко
"_____"
Світлана НЕСТЕРЕНКО

« 31 » вересня _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Антикризове управління»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне
управління та адміністрування»
(на основі першого (бакалаврського) рівня освіти)
факультет економіки та бізнесу

2021 – 2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Антикризове управління» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне управління та адміністрування»
(на основі першого (бакалаврського) рівня освіти). ТДАТУ - 9 с.

Розробник: д.е.н, доцент Нехай В.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол № 1 від 31 серпня 2021 року

Завідувач кафедри менеджменту

д.е.н., професор Світлана НЕСТЕРЕНКО

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне управління та адміністрування»
(на основі першого (бакалаврського) рівня освіти)

Протокол від «02» вересня 2021 року № 1

Голова, к.е.н., доц. Анна КОСТЯКОВА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 4	Галузь знань <u>28 «Публічне управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	за вибором студента	
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		M1	2-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 8 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Магістр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	80 год.
		Форма контролю: екзамен	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування у майбутніх спеціалістів знань та навичок антикризового управління.

Завдання курсу - теоретична та практична підготовка студентів для набуття системних знань з основних аспектів теорії управління в кризових ситуаціях, ознайомлення студентів з досвідом антикризового управління, розвиток і вдосконалення особистих якостей студентів - майбутніх спеціалістів, які необхідні в управлінській діяльності в кризових ситуаціях.

Предмет курсу – теоретичні основи та методологія здійснення антикризового управління підприємством.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

- знати:** - характер кризових явищ в економіці;
- економічний механізм виникнення кризового стану на підприємстві;
- основні умови готовності підприємства, його менеджерів і персоналу до подолання кризових явищ;
- стратегічний підхід до розвитку підприємства з урахуванням потенційних кризових явищ;
- сучасні методи та підходи до управління в кризових умовах;
- методика діагностики кризових ситуацій на підприємстві.

вміти :

- провести діагностику стану підприємства з метою виявлення потенційних (прихованих) кризових ситуацій та явищ;
- скласти прогноз розвитку кризових ситуацій на підставі проведеного аналізу;
- визначити основні напрями подолання кризових явищ на підприємстві.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 1. Засади антикризового управління підприємством

- 1.1. Сутність і зміст поняття «криза» у розрізі діяльності підприємства.
- 1.2. Класифікація та характеристика кризових явищ.

Тема 2. Циклічність діяльності підприємств.

- 2.1. Види економічних циклів та їх специфіка.
- 2.2. Системний підхід до подолання кризових явищ, ситуацій.
- 2.3. Життєвий цикл у діяльності підприємства

Тема 3. Організація моніторингу в антикризовому управлінні

- 3.1. Моніторинг в системі антикризового управління.
- 3.2. Управління ризиком в процесі розробки й реалізації управлінського рішення.
- 3.3. Процес розвитку кризових явищ та антикризового управління.

МОДУЛЬ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ

Тема 4. Методологічні засади та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства

- 4.1. Загальна характеристика методичного забезпечення діагностики кризового стану та загрози.
- 4.2. Система оціночних показників-індикаторів кризового стану.
- 4.3. Оцінювання симптомів розвитку кризових явищ

Тема 5. Управління подоланням кризових явищ підприємств

- 5.1. Напрямки подолання кризи збуту.
- 5.2. Фінансове оздоровлення підприємства.
- 5.3. Подолання виробничо-технологічної кризи.

Тема 6. Технології здійснення антикризового управління

- 6.1. Організаційно-економічні передумови антикризового управління.
- 6.2. Основні поняття технології антикризового управління.
- 6.3. Загальна схема процесу управління в кризовій ситуації

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб.	пр.	СРС	
МОДУЛЬ 1 ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ							
1	Лекція 1	Засади антикризового управління підприємством	2				
	Практичне заняття 1	Засади антикризового управління підприємством			2		4
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі ТДАТУ				10	4
2,3	Лекції 2,3	Циклічність діяльності підприємств. Засади антикризового управління підприємством	4				
	Практичне заняття 2	Циклічність діяльності підприємств. Засади антикризового управління підприємством			4		4
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі ТДАТУ				10	4
	Лекції 4,5	Організація моніторингу в антикризовому управлінні	4				

4,5	Практичне заняття 3	Організація моніторингу в антикризовому управлінні			4		5
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі ТДАТУ				10	4
6,7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I				10	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10
Всього за змістовий модуль 1 – 60 год.			10		10	40	35

МОДУЛЬ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ

14	Лекція 6	Методологічні засади та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	2				
	Практичне заняття 4	Методологічні засади та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства			2		4
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі ТДАТУ					4
15,16	Лекції 7,8	Управління подоланням кризових явищ підприємств	4				
	Практичне заняття 5	Управління подоланням кризових явищ підприємств			4		4
	Самостійна робота 6	Робота на освітньому порталі ТДАТУ				5	4
17,18	Лекції 9,10	Технології здійснення антикризового управління	4				
	Практичне заняття 6	Технології здійснення антикризового управління			4		4
	Самостійна робота 7	Робота на освітньому порталі ТДАТУ				5	5
19,20	Самостійна робота 8	Підготовка до написання ПМК II				10	

ПМК II	Підсумковий контроль за модуль II					10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.		10		10	40	35
Екзамен						30
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.						100

**5. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛІВ
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО
КОНТРОЛЮ № 1**

1. Сутність і зміст поняття «криза» у розрізі діяльності підприємства.
2. Класифікація кризових явищ.
3. Засади антикризового управління підприємством.
4. Циклічність діяльності підприємств.
5. Види економічних циклів та їх специфіка.
6. Системний підхід до подолання кризових явищ, ситуацій.
7. Життєвий цикл у діяльності підприємства.
8. Кризові явища на стадіях життєвого циклу товару.
9. Класифікація криз.
10. Специфіка технологічних криз підприємства.
11. Специфіка організаційних криз підприємства.
12. Специфіка психологічних криз підприємства.
13. Організація моніторингу в антикризовому управлінні.
14. Моніторинг в системі антикризового управління.
15. Управління ризиком в процесі розробки й реалізації управлінського рішення.
16. Процес розвитку кризових явищ та антикризового управління.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО
КОНТРОЛЮ № 2**

1. Методологічні засади та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства.
2. Загальна характеристика методичного забезпечення діагностики кризового стану та загрози.
3. Система оціночних показників-індикаторів кризового стану.
4. Оцінювання симптомів розвитку кризових явищ.
5. Напрямки подолання кризи збуту.
6. Фінансове оздоровлення підприємства.
7. Подолання виробничо-технологічної кризи.
8. Технології здійснення антикризового управління.
9. Організаційно-економічні передумови антикризового управління.
10. Основні поняття технології антикризового управління.
11. Загальна схема процесу управління в кризовій ситуації.
12. Технології здійснення антикризового управління.
13. Організаційно-економічні передумови антикризового управління.
14. Основні поняття технології антикризового управління.
15. Загальна схема процесу управління в кризовій ситуації.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА:

1. Ансофф И. Стратегическое управление. Пер. с англ. М.: Экономика, 1989. 320 с.
2. Антикризове управління: навчальний посібник / Б.Г. Шелегеда, О.М. Шарнопольська, М.В. Румянцев. - : ТОВ «ВРА «Епіцентр», 2013. – 252 с.
3. Блейк Р. Научные методы управления. К.: Наук. думка, 2015. 232 с.
4. Градов Н.П. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой. СПб.: Спец. лит., 2016. 140 с.
5. Бelay С. В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика : монографія / С.В. Бelay. – Х. : Вид-во НАНГУ, 2015. – 349 с.
6. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. О. Василенко. – К.: ЦУЛ. – 2013. – 504 с.
7. Калетник Г. Стійкість економіки як фактор безпеки та розвитку держави. *Економіка України*. № 7. 2012. С. 16-25.
8. Кузнецов Є.С. Сутність антикризового управління та принципи його здійснення. *Ефективна економіка*. 2012. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1488>
9. Кульчій І.О. Антикризове управління: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 120 с.
10. Мельник Ю. М. Маркетингові стратегії антикризового управління: класифікаційні ознаки та умови їх застосування // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 4, Т. 2. URL: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>.
11. Полінкевич О. М. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. [текст] / О. Полінкевич. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 400 с.
12. Штангрет А.М. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. / А.М.Штангрет, О.І.Копилук. - К.: Знання, 2007. - 335 с. - 319-335.

ДОДАТКОВА:

13. Вороніна О. С. Конспект лекцій з дисципліни «Антикризове управління підприємством» для студентів 4 курсу денної і заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.030504 – Економіка підприємства. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 89 с.
14. Гулін Д.В., Максименко О.Л. Система контролінгу на промисловому підприємстві // *Маркетинг в Україні*, 2008, № 4. С. 20-24.
15. Градов Н.П. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой. СПб.: Спец. лит., 2016. 140 с.
16. Друкер П.Ф. Эффективный управляющий. М.: Бук Чембэр Интернэшнл, 1994. 344 с.
17. Ковалевська А. В. Конспект лекцій з дисципліни «Антикризове управління підприємством» для студентів 5 курсу заочної форми навчання ЦПО та ЗН освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 0305 – Економіка та підприємництво напряму підготовки 6.030504 – Економіка підприємства та слухачів другої вищої освіти заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» спеціальності 7.03050401 – Економіка підприємства (за видами економічної діяльності). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 140 с.
18. Колпаков В.М. Теория и практика принятия управленческих решений: Учеб. пособие. К.: МАУП, 2012. 280 с.
19. Конспект лекцій з курсу «Антикризове управління підприємства» для студентів освітнього рівня «бакалавр» денної форми навчання спеціальності 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» факультет бізнесу та сфери обслуговування Житомир , 2020. 84 с.

20. Терещенко О.А. Функциональный инструментарий контроллинга и его роль в организации антикризисного финансового менеджмента // *Экономика предприятия*, 2008, № 2—3. с. 46—58.

Інформаційні ресурси:

1. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=379>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Сайт кафедри менеджменту <http://feb.tsatu.edu.ua/faculty/department-of-management/>
4. Internet.